

PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNIM MISIJAMA UJEDINJENIH NARODA

I. USTAVNA OSNOVA

Na temelju članka 7. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske pokreće se postupak za donošenje Odluke Hrvatskog sabora o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: Odluka).

II. OCJENA DOSADAŠNJEG STANJA

Sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama u skladu je sa strateškim opredjeljenjem Republike Hrvatske čime se svrstava među odgovorne članice međunarodne zajednice koje su spremne preuzeti svoj dio tereta opće sigurnosti.

Dosadašnje desetogodišnje aktivno sudjelovanje u mirovnim operacijama činilo je znatan dio napora koji su pridonijeli izboru Republike Hrvatske za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i ostvarenju jednog od strateških ciljeva Republike Hrvatske - ulasku u NATO.

Republika Hrvatska ima angažirana 126 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u devet mirovnih misija Ujedinjenih naroda i to: 8 vojnih promatrača u Indiji i Pakistanu (UNMOGIP), 7 vojnih promatrača u Zapadnoj Sahari (MINURSO), 3 stožerna časnika u Liberiji (UNMIL), 1 stožerna časnika na Haitiju (MINUSTAH), 4 vojna promatrača na Cipru (UNFICYP), 5 stožernih časnika u Sudanu (UNMIS), 1 stožernog časnika u Libanonu (UNIFIL), 2 stožerna časnika i 93 pripadnika postrojbe na Golanskoj visoravni (UNDOF) te 2 pripadnika stožernog osoblja u Srednjoafričkoj Republici i Čadu (MINURCAT).

III. RAZLOZI I CILJEVI DONOŠENJA ODLUKE

Sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda trenutno je utvrđeno trima odlukama Hrvatskog sabora.

Odlukom Hrvatskog sabora o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda od 13. srpnja 2007. godine (Narodne novine, broj 76/07) utvrđeno je sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u deset mirovnih misija Ujedinjenih naroda. Navedena Odluka Hrvatskog sabora odnosi se na sudjelovanje u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda do 31. prosinca 2009. godine.

Sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Golanskoj visoravni uređeno je Odlukom Hrvatskog sabora 28. ožujka 2008. godine (Narodne novine, broj 38/08). Navedena Odluka Hrvatskog sabora obuhvaća sudjelovanje u toj mirovnoj misiji do 31. prosinca 2009. godine.

Trećom Odlukom Hrvatskom sabora od 15. prosinca 2008. godine (Narodne novine, broj 148/08) utvrđeno je sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike

Hrvatske u još četiri mirovne misije Ujedinjenih naroda, a ona se odnosi na sudjelovanje u tim mirovnim misijama u 2009. i 2010. godini.

U svezi nastavka sudjelovanja pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda i nakon 31. prosinca 2009. godine potrebno je donijeti novu Hrvatskog sabora kojim će se urediti sudjelovanje u tim mirovnim misijama u 2010. i 2011. godini.

Kako bi sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u svim mirovnim misijama Ujedinjenih naroda bilo definirano jednom Odlukom Hrvatskog sabora, prijedlogom nove Odluke obuhvaćene su i mirovne misije iz Odluke Hrvatskog sabora od 15. prosinca 2008. godine (Narodne novine, broj 148/08). Budući da se Odluka Hrvatskog sabora od 15. prosinca 2008. godine odnosi na sudjelovanje u mirovnim misijama i u 2010. godini novom Odlukom Hrvatskog sabora ta se Odluka stavlja izvan snage.

Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Srednjoafričkoj Republici i Čadu (MINURCAT)

Situacija u Sudanu i prelijevanje krize na susjedne države predstavlja jedan od značajnijih izazova s kojim su suočeni Ujedinjeni narodi u okviru svoje odgovornosti za očuvanje međunarodnog mira i sigurnosti. Sukob u području Darfura u zapadnom Sudanu započeo je 2003. godine nakon što su pobunjeničke grupe započele napade na vladine ciljeve tvrdeći kako su njihove zajednice diskriminirane na račun arapskih.

Nemiri i nestabilnost proširili su se iz područja Darfura i prešli na susjedne države Čad i Srednjoafričku Republiku. U te dvije države uz stotine tisuća sudanskih izbjeglica prebjegle su i tisuće izbjeglih stanovnika Čada, koji su bježali od posljedica nasilja proizašlog iz sukoba između etničkih arapskih i afričkih stanovnika Čada.

Kontinuirani ciklusi nasilja i teška humanitarna situacija u Darfuru zahtijevali su žurnu međunarodnu reakciju radi stabilizacije situacije na terenu i osiguranja uvjeta za postizanje mirovnog sporazuma.

Rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 1834 od 24. listopada 2008. godine u cilju stvaranja sigurnosnih uvjeta za dragovoljan, siguran i nesmetan povratak prognanika i raseljenih osoba, iskazana je namjera nastavljajući multidimenzionalne operacije u Čadu i Srednjoafričkoj Republici te odobravanje razmjestaja UN-ove vojne komponente koja će zamijeniti misiju EUFOR Tchad/CAR čiji je mandat završio 15. ožujka 2009. godine.

Vijeće sigurnosti UN-a je 14. siječnja 2009. godine usvojilo Rezoluciju br. 1861 kojom je produljen mandat UN mirovnoj misiji MINURCAT u Srednjoafričkoj Republici i Čadu za godinu dana odnosno do 15. ožujka 2010. godine. Prema rezoluciji 1861 planirana brojčana veličina mirovnih snaga UN-a iznosi do 5200 vojnika.

Operativne aktivnosti mirovnih snaga UN-a usmjerene su na stvaranje sigurnosnog okruženja za dragovoljni, sigurni i trajni povratak prognanika i izbjeglica, zaštitu stanovništva te pružanje pomoći humanitarnim aktivnostima na područjima istočnog Čada i sjeveroistoka Srednjoafričke Republike u svrhu stvaranja uvjeta za njihovu obnovu, gospodarski i društveni razvoj.

Središnje vlasti i dalje nemaju mehanizme učinkovitog nadzora sigurnosnog stanja. S gledišta mogućih zdravstvenih ugroza mirovna misija UN-a u Srednjoafričkoj Republici i Čadu ocjenjuje se kao misija visokog zdravstvenog rizika.

Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Sudanu (UNMIS)

Potpisivanjem Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma (CPA-Comprehensive Peace Agreement) između sudanske vlade i SPLM/A (Sudan's People Liberation Movement /Army) 9. siječnja 2005. godine obilježeno je okončanje dugogodišnjeg sukoba između sjevera i juga Sudana. Sporazum sadrži sigurnosne odredbe, odredbe o razdiobi vlasti u Khartoumu, jamstva za izvjesni stupanj autonomije juga i pravedniju razdiobu resursa. Sporazum također predviđa prijelazno razdoblje od 6,5 godina tijekom kojega će zemljom vladati prijelazne institucije (Vlada sastavljena od predstavnika sjevera i juga zemlje) na kraju kojeg će stanovništvo južnog Sudana (2011. godine) na referendumu odlučivati o neovisnosti, odnosno ostanku u okviru cjelovitog Sudana.

Iako Implementacija Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma protječe sporo daje rezultate i bilježi napredak. Na jugu Sudana problem i nadalje predstavljaju razne naoružane skupine, koje još uvijek nisu uključene u mirovni proces. Proces razoružanja, demobilizacije i reintegracije snaga još je u začecima, a povratak izbjeglica i razmještenih osoba iziskuje dodatnu potporu.

Vojno i civilno osoblje misije UNMIS nije izloženo neposrednim ugrozama, ali ipak postoje naznake kako se ukupna sigurnosna situacija na jugu Sudana pogoršava. U Darfuru se nastavlja teška sigurnosna i humanitarna situacija. Incidenti i obračuni svih vrsta i intenziteta uzrokuju žrtve i materijalnu štetu.

Iako je Sudan od stjecanja nezavisnosti 1956. godine bio izložen svim formama sukoba i konflikata, sam Khartoum je tijekom cijelog razdoblja egzistirao u izvjesnom vakumu te je imao reputaciju jednog od najsigurnijih gradova u Africi.

Mirovna misija UN-a u Sudanu (UNMIS) uspostavljena je usvajanjem Rezolucije VS UN-a 1590 od 24. ožujka 2005. Uspostavi misije prethodilo je potpisivanje Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma (CPA-Comprehensive Peace Agreement) između sudanske vlade i SPLM/A (Sudan's People Liberation Movement /Army), 9. siječnja 2005. godine kojim je okončan dugogodišnji sukob između sjevera i juga Sudana.

UNMIS ima mandat nadzirati provedbu Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma te provoditi aktivnosti vezane za humanitarnu pomoć i zaštitu ljudskih prava. U vojnom segmentu, UNMIS je ovlašten nadzirati i verificirati provedbu sporazuma o prekidu neprijateljstava, štiti osoblje i objekte UN-a i osiguravati slobodu kretanja osoblja. Pored navedenog, mirovne su snage zadužene za zaštitu civilnog stanovništva od neposredne ugroze i fizičkog nasilja te pomoć u provedbi programa razoružanja, demobilizacije i reintegracije (DDR), uključujući i podupiranje drugih UN-ovih projekata.

Rezolucijom VS 1870 usvojenom 30. travnja 2009. godine produžen je mandat UNMIS-a za idućih 12 mjeseci odnosno do 30. travnja 2010. godine.

Glavne ugroze u misiji UNMIS su sigurnosne prirode, a odnose se na postojanje naoružanih paravojnih skupina, manjkavosti u zapovjednom lancu i nedostatak discipline regularnih postrojbi te nedostatak suradnje sukobljenih strana i spora provedba odredbi mirovnog sporazuma. Sigurnosna situacija u Sudanu tijekom 2008. godine (svibanj, srpanj) i 2009. godine (veljača, ožujak) povremeno se pogoršavala i vezano uz tenzije koje je izazvalo podizanje optužnice, odnosno objavljivanje zahtjeva Međunarodnog kaznenog suda (ICC) za uhićenje aktualnog sudanskog predsjednika Omara al Bashira zbog zločina počinjenih u zapadnoj sudanskoj pokrajini Darfuru.

Republika Hrvatska sudjeluje u mirovnoj misiji u Sudanu (UNMIS) od same uspostave ove misije, od travnja 2005. godine, U misiji trenutno sudjeluju stožerni

časnici, raspoređeni na stožernim dužnostima u zapovjedništvu misije u Khartoumu na poslovima planiranja, obuke i personalnim poslovima.

Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Liberiji (UNMIL)

Povijest Liberije većim dijelom je obilježena građanskim ratom. U građanskom ratu koji je započeo 1989. godine život je izgubilo 150 000 stanovnika, većinom civilnog, a pravni poredak u državi gotovo je potpuno slomljen. Velik dio stanovništva je raseljen i oko 850 000 izbjeglica prebjeglo je u susjedne zemlje. Charles Taylor, koji je obnašao dužnost predsjednika Liberije od 1997. do 2003. godine prvi je afrički čelnik kojemu se sudi za ratne zločine počinjene tijekom građanskog rata u Sierra Leoneu od 1991.-2002. godine. Namjera Taylorova režima bila je oformiti oružane skupine koje će izazvati građanski rat u Sijera Leoneu, a onda preko njih zavladatai bogatim nalazištima dijamanata kojima ta zemlja obiluje.

Borbe na tromeđi Liberije, Sierra Leonea i Gvineje ponovno su izbile 2000. godine, a 2002. godine pojačani su napadi na Taylorovu vladu Liberijaca ujedinjenih za pomirbu i demokraciju. Sporazum o prekidu vatre, kojim su se strane u sukobu pozitivno izjasnile o dolasku međunarodnih snaga i nastavku pregovora, sklopljen je u srpnju 2003. godine.

Predsjednik Taylor je predao vlast dotadašnjem potpredsjedniku Mosesu Zeh Blahu (proglašen prijelaznim predsjednikom) u kolovozu 2003. godine i napustio zemlju, a protiv njega je podignuta optužnica za ratne zločine.

Na predsjedničkim izborima u prosincu 2005. godine izabrana je nova predsjednica Liberije, Elien Johnson, prva žena koja je izabrana za čelnicu države u povijesti afričkog kontinenta.

Prema posljednjim izvješćima UN-a Liberija nastavlja postizati značajan napredak u konsolidiranju mira nakon građanskog rata koji je trajao više od desetljeća, ali se aktualna situacija još uvijek ocjenjuju nestabilnom, pogotovo kad se radi o ukupnoj sigurnosti, vladavini prava i konsolidaciji ekonomskih prilika. Ova zemlja i nadalje ostaje potencijalno podložna utjecajima subregionalnih kriminalnih procesa, kao što su trgovina drogom i djelovanje različitih paravojnih naoružanih grupacija. Glavni tajnik UN-a je preporučio da se UNMIL ovlasti za pružanje logističke potpore, koordinaciju međunarodne pomoći i potporu u stvaranju pozitivne klime za nacionalne izbore u Liberiji planirane za 2011. godinu. Također je preporučio da vojna komponenta UNMIL-a, čija je maksimalna autorizirana veličina bila 15250, svede do svibnja 2010. godine na približno 8200.

Rezolucijom VS UN-a br. 1885 od 15. rujna 2008. godine mandat misije UNMIL produljen je do 30. rujna 2010. godine. Mirovni naponi se nastavljaju na nekoliko ključnih područja, kao što su jačanje nacionalnog pomirenja, dobra vladavina i ekonomski oporavak, u okviru kojeg su i obznanjene vladine mjere za kontrolu nacionalnih resursa i provedbu zemljišnih reformi. Vijeće sigurnosti odobrilo je da UNMIL pruža pomoć liberijskim vlastima pri provedbi izbora 2011. godine, dajući logističku potporu, koordinirajući međunarodnu pomoć pri provedbi izbora i dajući potporu liberijskim institucijama i političkim strankama u stvaranju optimalnih uvjeta za održavanje izbora.

Mirovna misija UNMIL procijenjena je kao misija povećanog rizika s tendencijom poboljšanja stanja. Takva ocjena prvenstveno je rezultat loših zdravstvenih uvjeta, situacije s minama, te općenito vrlo loše humanitarne situacije.

Republika Hrvatska započela je svoje sudjelovanje u misiji UNMIL u listopadu 2003. godine uputivši tri stožerna časnika. Sudjelujući u mirovnoj misiji UNMIL, pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske istaknuli su se kao profesionalci s visokim stupnjem obučenosti što je i rezultiralo dobivanjem dobrih pozicija u misiji. Kao pripadnici UN-a, hrvatski časnici osiguravaju potporu primjene Sporazuma o prekidu vatre iz 2003. godine, potporu međunarodnim naporima u zaštiti i promicanju ljudskih prava i pružanju humanitarne pomoći. Na dužnostima u zapovjedništvu misije UNMIL u Monroviji nalaze se tri pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u svojstvu stožernih časnika.

Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Zapadnoj Sahari (MINURSO)

Glavni razlog sukoba, koji je trajao od 1975. do 1991. godine, je nastojanje Maroka da područje Zapadne Sahare pripoji vlastitom državnom teritoriju uz mogućnost autonomije, dok se na drugoj strani FPOL bori uz potporu Alžira za nezavisnost i samostalnost Saharske Arapske Demokratske Republike (SADR⁷). Glavni tajnik UN-a je 1985. godine, u suradnji s Afričkom Unijom (OAU), inicirao poziv na dijalog i pokrenuo pregovore o zahtjevima zaraćenih strana koje su 30. kolovoza 1988. godine iste i prihvatile.

Termin održavanja referenduma glede budućeg teritorijalnog statusa Zapadne Sahare i dalje je neizvjestan, a time i pravni status područja mirovne operacije. Težišne aktivnosti UN-a u misiji su i dalje nadzor RMA⁸ i FRONTE POLISARIO, te njihove opreme i naoružanja. Pripadnici misije su djelotvorni u provedbi svih zadaća, posebice na području koje nadzire POLISARIO, jer isti surađuju u potpunosti i poštuju neograničenu slobodu kretanja promatrača UN-a.

U 18. godini mandata misije MINURSO, situacija na terenu se još uvijek nalazi u prvoj fazi – nadzoru poštivanja prekida sukoba. Prekid svih borbi, uz povremene prijetnje s obje strane, se poštuje. Političko lobiranje intenzivno je kod obje zaraćene strane, čitavo vrijeme od prestanka sukoba.

Izravni pregovori dvije sukobljene strane koji se provode pod predsjedanjem UN-a, nisu donijeli značajniji pomak naprijed, iako je ocjena da je i to što su Maroko i POLISARIO sjeli za pregovarački stol, veliki napredak. O konačnim rezultatima ovih pregovora ovisi i daljnji razvoj događaja na terenu.

Glavni tajnik UN-a Ban Ki-moon u svom izvješću u travnju 2009. godine istakao je da su obje strane (RMA i Polisario) prihvatile prijedlog za još jedan službeni krug pregovora (s dosta oprečnim početnim zahtjevima) vezanih za budući status Zapadne Sahare. (Četvrti krug je održan 2007. godine pod pokroviteljstvom UN-a, ali bez uspjeha). Maroko je ponudio široku atonomiju stanovništvu Zapadne Sahare u okviru kraljevine Maroko, ali POLISARIO inzistira na samostalnosti i nezavisnosti od Maroka. Vijeće sigurnosti pozdravilo je sporazum sukobljenih strana s osobnim izaslanikom Glavnog tajnika UN-a oko održavanja kraćih neformalnih razgovora u cilju pripreme za 5. krug pregovora. Također je pozvalo obje strane na prihvaćanje prethodnih preporuka u duhu kompromisa koji je važan za postizanje napretka u pregovorima. Iako svoje pozicije u odnosu na prethodna razdoblja obje strane nisu bitno promijenile, napravljeni su određeni pomaci u poslovima uklanjanja mina, gdje je uspostavljena izravna suradnja i komunikacija putem združene vojne verifikacijske komisije. Nastavljene su i posjete obitelji prognaničkom naselju u području Tindouf, kao dio

⁷ SADR- Saharawi Arab Democratic Republic

⁸ Marokanska kraljevska vojska

programa jačanja povjerenja. Prema izvješću Glavnog tajnika, sigurnosna situacija u Zapadnoj Sahari je ostala mirna.

Mirovna misija MINURSO uspostavljena je Rezolucijom VS UN-a 690 od 29. travnja 1991. godine. U njezin mandat uključen je nadzor prekida vatre i provedbe mirovnog sporazuma, nadzor smanjenja veličine oružanih snaga Maroka, nadzor zabrane pokreta oružanih snaga Maroka i Fronte Polisario s određenih lokacija u suradnji sa sukobljenim stranama, poduzimanje koraka za oslobađanje svih zapadno-saharskih političkih zatvorenika, nadgledanje razmjene ratnih zarobljenika, implementacija programa repatrijacije predloženog od UNHCR-a, identifikacija i registracija kvalificiranih birača, organizacija i osiguranje slobodnog i poštenog referenduma kao i proglašenja njegovih rezultata.

Aktualni mandat i produljenje trajanja misije MINURSO do 30. travnja 2010. godine reguliran je Rezolucijom UN-a 1871 usvojenom u travnju 2009. godine.

Specifični rizici vezani za sudjelovanje u ovoj mirovnoj misiji su klimatski uvjeti i prisutna opasnost od mina i zaostalih neeksplozivnih sredstava. Karakteristika cijelog subsaharskog područja je potencijal izbijanja humanitarnih kriza, a za Zapadnu Saharu otežavajući je čimbenik nerazvijena prometna i telekomunikacijska infrastruktura, kao i slaba mreža zdravstvenih ustanova. Globalni razvoj terorizma odražava se i na sigurnosnu situaciju u okruženju MINURSO-a.

U mirovnoj misiji MINURSO nalazi se trenutno sedam pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske razmještenih na promatračke postaje, odnosno u Zapovjedništvu misije u Laayouneu. Zadaće su im nadzor vojnih i ostalih aktivnosti obiju sukobljenih strana, kroz ophodnje u područjima odgovornosti.

Mirovna misija UN-a u Indiji i Pakistanu (UNMOGIP)

Rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 91 iz 1951. godine donesena je odluka da kontrolu sporazuma o prekidu vatre između Indije i Pakistana (*Karachi agreement, 1949. godina*) u regiji Jammu i Kashmir provodi United Nations Observers Group in India and Pakistan (UNMOGIP). Temeljna zadaća ove misije, uz motrenje i izvješćivanje poštivanja prekida vatre, sadržana je i u provedbi istraga nakon prijavljenih slučajeva kršenja prekida vatre. Osim toga, u nadležnosti misije je nadgledanje povlačenja snaga i osiguravanje prikladne pomoći objema stranama u postizanju i održavanju mira. Nakon ponovnog sukoba između Indije i Pakistana okončanog sporazumom 1972. godine (*Simla Agreement*), definirana je crta nadzora između sukobljenih strana. Navedeni je sporazum uz manja odstupanja slijedio ranije postignuti dogovor iz 1949. godine zbog čega Indija zauzima stav da je mandat misije UNMOGIP završen, dok je Pakistan odlučno odbacio ovakvo političko pozicioniranje indijskog susjeda.

Stav Glavnog tajnika UN-a je da samo Vijeće sigurnosti može donijeti odluku o prekidu misije. Vojne vlasti u Pakistanu i dalje nastavljaju sa dostavom prijave o narušavanju prekida vatre, dok indijska strana od 1972. godine iste, iz gore spomenutih razloga ne dostavlja misiji. Pored navedenog, indijska strana zabranjuje pripadnicima misije bilo kakve aktivnosti na crti nadzora s njihove strane, ali ipak nastavlja osiguravati smještaj, prijevoz i druge pogodnosti za pripadnike misije UNMOGIP.

Sadašnji mandat misije definiran je 1971. godine rezolucijom 307 Vijeća sigurnosti, kojom se zahtjeva trajan prekid vatre i prekid neprijateljstava. Rezolucijom

je definirana potreba nazočnosti promatračke misije UN-a sve do trajnog prekida vatre i povlačenja snaga.

Republika Hrvatska u misiji UNMOGIP sudjeluje od 2002. godine kada je uputila dvojicu pripadnika Oružanih snaga. Od druge polovice 2009. godine broj časnika Oružanih snaga povećao se na osam pripadnika.

Odnos Indije i Pakistana nakon niza terorističkih napada postaje sve složeniji. Ukupnost spomenutih događaja odražava se i na sigurnosnu situaciju u području mirovne misije gdje su za sve djelatnike UN-a na snazi posebne sigurnosne mjere - nošenje zaštitnih kaciga i prsluka te izbjegavanje mjesta masovnih okupljanja. Osim navedenog, tijekom sezone monsuna (u lipnju, srpnju i kolovozu), povećana je mogućnost oboljevanja od kolere te malarije koja se javlja na pojedinim lokalitetima u južnom dijelu područja misije.

Za situaciju u području misije UNMOGIP sveukupno se može reći da je nepredvidiva i trenutno vrlo nestabilna.

Mirovna misija UN-a na Cipru (UNFICYP)

Nakon što je 1974. godine grčka etnička skupina pokušala izvesti državni udar, Turska je bila pokrenula opsežnu vojnu operaciju na sjevernoj obali Cipra, koja je na kraju rezultirala okupacijom glavne turske enklave na Cipru, sjeverno od Nikozije.

Godine 1974. otok je podijeljen, a mirovna operacija UNFICYP predstavlja snage razdvajanja između dviju etničkih zajednica (Grka i Turaka). Unatoč mnogobrojnim pregovorima koji su održani pod visokim pokroviteljstvom i unatoč deklarativnoj potpori u pronalaženju prihvatljivog rješenja ciparskog spora, sukobljene strane su ustrajavale na svojim stajalištima, koja su se do sada pokazala teško pomirljivima. Područje pod turskim nadzorom proglašava se 1983. godine Turskom Republikom Sjeverni Cipar. Vizija europskog proširenja dala je novi poticaj za traženje rješenja ciparskog problema. Pregovori pod poroviteljstvom UN-a nastavljeni su tijekom 2002. godine kad je usvojen plan za mirovne pregovore. Nedugo nakon toga EU je Cipru uputila pozivnicu za članstvo. UN-ov plan za ujedinjenje otoka ponuđen je 2004. godine na paralelnim referendumima dvjema zajednicama na Cipru. Plan su prihvatili ciparski Turci, ali je istodobno velikom većinom odbijen od strane ciparskih Grka. Budući da je preduvjet za ulazak u EU cijelog otoka bio prihvaćanje plana od strane obje zajednice, otok je ostao podjeljen, a članicom EU postala je samo grčka strana. Nakon nešto više od dvije godine novi krug pregovora otpočelo je između ciparskog predsjednika Tassosa Papadopolosa i lidera turske zajednice Mehmeta Ali talata. Dvojica lidera dogovorila su se o brojnim pitanjima oko uvođenja mjera za izgradnju povjerenja i unaprijeđenju kontakata između dviju zajednica. Izborom Demetrisa Christofiasa za predsjednika Cipra (grčkog dijela) u veljači 2008. godine, pregovori za ujedinjenje otoka dobili su novi zamah. Jedan od prvih uspjeha bilo je otvaranje prolaza između turskog i grčkog sektora u ulici Ledra u Nikoziji, po prvi put nakon 1964. godine. Pregovori dvaju lidera za ujedinjenje otoka na bizonalnoj federalnoj osnovi i nadalje su u tijeku.

Mirovna misija UNFICYP (Cipar) uspostavljena je u skladu s Rezolucijom 186 VS UN-a od 4. ožujka 1964. godine, s mandatom sprječavanja obnavljanja sukoba između ciparskih Grka i Turaka te doprinosu uspostavi i održavanju reda, vladavine zakona i normalizaciji života.

Rezolucijom 1873 VS UN-a od 29. svibnja 2009. godine, u kojoj se ističe primarna ulogu UN-a u pomoći dvjema zajednicama na Cipru u iznalaženju trajnog

rješenje konflikta i okončanja podjele otoka, mirovnoj misiji UNFICYP produžen je mandat do 15. prosinca 2009. godine.

Mirovna misija UNFICYP se procjenjuje kao misija niske rizičnosti. Sigurnosne rizike u mirovnoj operaciji UNFICYP predstavljaju minska polja unutar zone razdvajanja (koja su ograđena i obilježena), te prosvjedi i incidenti koji se uglavnom događaju u ljetnim mjesecima kada se obilježavaju godišnjice tragičnih pogibija pripadnika grčke etničke zajednice.

Republika Hrvatska u UNFICYP-u sudjeluje od rujna 2004. godine, a do sada je u istoj sudjelovalo 15 pripadnika Oružanih snaga. U predmetnoj mirovnoj misiji trenutačno su raspoređena četiri pripadnika Oružanih snaga u svojstvu časnika za vezu i vojnih promatrača (trojica hrvatskih časnika nalaze se u Zapovjedništvu Sektora 4, u kampu General Štefanik u Famagusti, sjeverno od zone razgraničenja, a jedna časnica nalazi se u kampu Sent Ištvan u Athienou).

Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Libanonu (UNIFIL)

Ranih 1970.-tih napetost duž izraelsko-libanonske granice porasla je, naročito nakon premještanja palestinskih vojnih elemenata iz Jordana u Libanon. Palestinske gerilske operacije usmjerene protiv Izraela i izraelska represija usmjerena na palestinske kampove u Libanonu su se intenzivirale. Nakon napada snaga PLO-a (Palestine Liberation Organization) na Izrael u ožujku 1978. godine, Izrael je započeo invaziju na Libanon te u nekoliko dana okupirao cijeli južni dio Libanona, osim grada Tyra s okolicom.

VS UN-a je 19. ožujka 1978. godine prihvatilo rezolucije 425 i 426 u kojima se Izrael poziva na zaustavljanje vojne akcije i povlačenje svojih postrojbi s libanonskog teritorija te se uspostavlja mirovna operacija UN-a – UNIFIL.

Do intenziviranja sukoba došlo je u lipnju 1982. godine, a izraelske snage su ponovno ušle na teritorij Libanona došavši do grada Beiruta kojega su stavile u okruženje. Zbog ove vojne intervencije UNIFIL je ostao duboko iza izraelskih položaja i nije bio u stanju provoditi veliki dio svojih zadaća.

Nakon djelomičnog povlačenja Izraela 1985. godine koji je zadržao nadzor nad južnim Libanom nastavili su se sukobi između IDF (Israel Defence Forces) s jedne strane i LFF (Lebanese de facto forces) i SLA (South Lebanon Army), s druge strane.

U sljedećim godinama nastavljeni su napor UN-a na usmjereni na potporu povlačenja Izraela s okupiranih područja.

Novi sukobi na izraelsko – libanonskoj granici izbili su u srpnju 2006. godine, kad je Hezbollah lansirao nekoliko raketa iz Libanona preko „plave linije“ (koja označava granicu između Izraela i Libanona) prema pozicijama izraelske vojske u blizini obalnog grada Zarit, kojom prilikom su ubijena trojica vojnika, a dvojica uhićena. Izrael je potom pokrenuo zračni napad, na koji je Hezbollah odgovorio daljnjim raketiranjem. Sukob je eskalirao do razine kad su izraelske kopnene snage ušle u južni Libanon, dok su izraelski zračni napadi uništili infrastrukturu i ciljeve Hezbollahale na jugu i u dijelovima Bejruta. U ovim sukobima ubijeno je 1187 Libanonca i 160 Izraelaca, a ranjeno je 4092 Libanonca i 100 Izraelaca. Materijalna šteta u Libanonu procijenjena je na 3,6 milijardi dolara.

Rezolucijom VS UN-a 1701 od 11. kolovoza 2006. godine, uz potpuni prekid vatre utvrđeni su elementi novog mandata koji se odnose na zajedničko raspoređivanje UNIFIL-a s libanonskom vojskom.

Misija UNIFIL uspostavljena je Rezolucijom VS UN-a 1978 u ožujku 1978. godine radi nadziranja povlačenja izraelske vojske iz Libanona, podupiranja mirovnog procesa i sigurnosti te pomoći vladi Libanona u osiguranju i povratku učinkovite vlasti na čitavom području. Nakon krize koja je nastupila u razdoblju srpanj/kolovoz 2006. godine, odlukom Vijeća sigurnosti UN-a snage UNIFIL-a su ojačane te je dopunjen njen izvorni mandat. Pored ostalog, UNIFIL ima mandat nadzirati prekid neprijateljstava, podupirati oružane snage Libanona u preraspoređivanju na području južnog Libanona i pomagati pri humanitarnim aktivnostima usmjerenim na civilno stanovništvo te dobrovoljni i sigurni povratak izbjeglih i izmještenih osoba.

Najnovijom Rezolucijom VS UN-a (1884) od 27. kolovoza 2009. godine, mandat UNIFIL-a produljen je za godinu dana, do 31. kolovoza 2010. godine. Rezolucijom je pozdravljen napredak u koordinaciji aktivnosti između UNIFIL-a i oružanih snaga Libanona te iskazana potpora daljnjem promicanju ove suradnje.

Mirovna misija UNIFIL se procjenjuje kao misija značajne rizičnosti. Sigurnosni rizici u mirovnoj operaciji UNIFIL vezani su za dojave o mogućim terorističkim napadima na pripadnike UNIFIL-a, provokativne napade te kamenovanja UN-ovih vozila.

Republika Hrvatska u UNIFIL-u sudjeluje od srpnja 2007. godine s jednim stožernim časnikom.

Mirovna misija Ujedinjenih naroda na Golanskoj visoravni (UNDOF)

Golanska visoravan nalazi se pod kontrolom Izraela od 1967. godine kad je tijekom izraelsko-arapskog Šestodnevnog rata, Izrael okupirao od Egipta Sinaj i Gazu, Zapadnu obalu i Jeruzalem od Jordana te Golansku visoravan od Sirije. Neposredno nakon zauzimanja Golanske visoravni, Izrael je započeo ubrzano naseljavanje tog područja. Kako bi vratili izgubljene teritorije tijekom Šestodnevnog rata, Egipat i Sirija pokrenule su iznenadni napad na Izrael u listopadu 1973. godine (Yom Kipurski rat). Sporazumom o prekidu djelovanja i razdvajanju snaga, potpisanim 1974. godine, uz diplomatsko posredovanje Sjedinjenih Američkih Država, Golanska visoravan ostavljena je pod izraelskim nadzorom, a demilitarizirana zona u sirijskom civilnom, ali ne i vojnom nadzoru.

S ciljem saniranja dijela posljedica Yom Kipurskog rata, paralelno sa Sporazumom, usvojen je i protokol kojim sporazumne strane prihvaćaju uspostavu UN-ove misije UNDOF (*UN Disengagement Observer Force*) u zoni razdvajanja snaga. Godine 1974. misija UNDOF uspostavljena je Rezolucijom VS UN-a broj 350.

Izrael je službeno anektirao područje Golanske visoravni 1981. godine, što nije međunarodno priznato, te se to područje generalno smatra područjem pod okupacijom. Sirijska i Izraelska vlada još uvijek se spore oko posjedovanja tog teritorija, ali bez upotrebe vojne sile.

Mirovna misija UNDOF osnovana je Rezolucijom VS UN-a 350, od 31. svibnja 1974. godine. Mandat UNDOF-a kontinuirano se produljuje svakih šest mjeseci, a obuhvaća nadziranje prekida vatre između Izraela i Sirije, nadziranje područja razdvajanja i isključenja kako to predviđa Sporazum o prekidu djelovanja i razdvajanju snaga između Izraela i Sirije od 31. svibnja 1974. godine.

Zadaće ove mirovne misije su održavanje nadzora na područjima razdvajanja, otkrivanje kršenja *Disengagement Agreement-a*, nadgledanje zone razdvajanja, raspoređivanje istražnih skupina i skupina za brze reakcije, održavanje veza s objema razgraničenim stranama, pregled zone razdvajanja i označavanje crte razdvajanja.

Prema posljednjim podacima o brojnom stanju, u sastavu misije UNDOF sudjeluje 1038 pripadnika vojnog osoblja iz sljedećih država: Austrija (379), Kanada (3), Hrvatska (94), Indija (195), Japan (28) i Poljska (339), uz potporu 76 vojnih promatrača UNTSO-a (*United Nations Truce Supervision Organization*), 37 pripadnika civilnog međunarodnog osoblja te 105 pripadnika lokalnog civilnog osoblja.

UNDOF je jedna od tri aktivne misije UN-a u regiji Bliskog istoka, osim nje aktivne misije su UNTSO (*United Nations Truce Supervision Organization - Bliski istok*) i UNIFIL (*United Nations Interim Force in Lebanon*), dok je misija UNEF II koja je utemeljena 1973. godine, radi nadgledanja primirja između Izraela i Egipta, uspješno završena 1979. godine.

Prostor misije UNDOF ocjenjuje se kao nestabilan, a sagledavajući cjelokupno stanje u regiji, razinu ugroza od mina, neeksploziranih ubojitih sredstava, zdravstvenu sliku, posebice dugotrajnost i učestalost otvorenih sukoba u regiji kao i nedostatak kvalitetnog političkog procesa koji bi doveo do rješenja prihvatljivog za sve strane u sukobu, misija se ocjenjuje kao misija srednjeg rizika.

Rezolucijom VS UN-a broj 1875 od 23. lipnja 2009., mandat misije produljen je do 31. prosinca 2009. godine.

Prva dvojica časnika Oružanih snaga Republike Hrvatske upućena su u područje mirovne misije u svibnju 2008. godine, dok je prva postrojba Oružanih snaga od 93 pripadnika počela sudjelovati u mirovnoj misiji od lipnja 2008. godine.

IV. POTREBNA FINACIJSKA SREDSTVA

Financijska sredstva za troškove sudjelovanja u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda planirana su u državnom proračunu Republike Hrvatske na razdjelu Ministarstva obrane.

V. PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNIM MISIJAMA UJEDINJENIH NARODA

Na temelju članka 6. stavka 2. podstavka 6. Zakona o obrani (Narodne novine, broj 33/02, 58/02 i 76/07) i članka 4. stavka 1. Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu (Narodne novine, broj 33/02), na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, Hrvatski sabor je na sjednici održanoj _____2009. godine donio

O D L U K U

O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNIM MISIJAMA UJEDINJENIH NARODA

I.

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske u 2010. i 2011. godini upućuju se uz mogućnost rotacije, u sljedeće mirovne misije Ujedinjenih naroda:

- u Srednjoafričku Republiku i Čad (MINURCAT)	do tri pripadnika
- u Sudan (UNMIS)	do osam pripadnika
- u Liberiju (UNMIL)	do četiri pripadnika
- u Zapadnu Saharu (MINURSO)	do osam pripadnika
- u Indiju i Pakistan (UNMOGIP)	do deset pripadnika
- na Cipar (UNFICYP)	do šest pripadnika
- u Libanon (UNIFIL)	do četiri pripadnika
- na Golansku visoravan (UNDOF)	do sto pripadnika.

II.

Ovlašćuje se Vlada Republike Hrvatske da utvrđuje trajanje rotacije, broj i organizacijsku strukturu pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske za mirovne misije iz točke I. ove Odluke.

III.

Obvezuje se Ministarstvo obrane da jedanput godišnje izvijesti Odbor za obranu Hrvatskog sabora o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama iz točke I. ove Odluke.

IV.

Odluka o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatke u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda (Narodne novine, broj 148/08) prestaje važiti 31. prosinca 2009. goidne.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

O b r a z l o ž e n j e

Točkom I. određuje se da Hrvatski sabor donosi odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda. Pravni temelj za donošenje odluke Hrvatskog sabora je članak 7. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske koji propisuje da je za prelazak Oružanih snaga preko granica Republike Hrvatske potrebna prethodna odluka Hrvatskog sabora i odredba članka 6. Zakona o obrani (Narodne novine, broj 33/02, 58/02 i 76/07) koja u nadležnost Hrvatskog sabora stavlja odlučivanje o izlasku ili djelovanju Oružanih snaga izvan granica Republike Hrvatske. Zakon o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu (Narodne novine, broj 33/02) u članku 5. uređuje ovo područje.

Točkom II. ovlašćuje se Vlada Republike Hrvatske da utvrđuje trajanje rotacije, broj i organizacijsku strukturu pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske iz točke I. ove Odluke za svaku mirovnu misiju. Rotacije u pravilu traju godinu dana, no Vladi Republike Hrvatske se omogućuje odrediti duljinu trajanja ovisno o mandatu pojedine mirovne misije, kao i u slučajevima nepredviđenih promjena mandata koje mogu nastupiti tijekom provedbe mirovne misije. Vlada Republike Hrvatske određivat će za svaku rotaciju strukturu i broj pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske s time da broj može biti u okviru broja pripadnika utvrđenih u točki I. ove Odluke.

Točkom III. obvezuje se Ministarstvo obrane jedanput godišnje izvijesti Odbor za obranu Hrvatskog sabora o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama iz točke I. ove Odluke.

Točkom IV. određuje se da Odluka o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda (Narodne novine, broj 148/08) prestaje važiti 31. prosinca 2009. godine.

Točkom V. određuje se da Odluka Hrvatskog sabora stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama, u skladu s odredbom članka 250. Poslovnika Hrvatskog sabora.